

ків, посилалися на нові факти, але не мали права висувати нові вимоги, не пред'явлені в суді першої інстанції (ст. 747).

Апеляційний суд повинен був вирішити справу, не повертаючи її в суд першої інстанції до нового розгляду и в межах апеляційної скарги не виходячи за її доводи (ст. 772). Це визначало правову волю учасників справи, і невтручання нікого, в тому числі суду, у приватноправові відносини. Слід також відмітити, що апеляційну скаргу могли повернути, а також залишити без руху (ст. ст. 755, 756).

Проаналізувавши апеляційне судочинство в XVIII – XIX ст. ст. можна зробити висновки, що апеляційне оскарження в XIX ст. докорінно змінила судовий лад в порівнянні з XVIII ст., так як в результаті проведених перетворень у Російській державі склалась чітка інстанційна судова система (суди першої інстанції, апеляційні суди та Касаційний суд). Статут цивільного судочинства 1864 року окремо закріпив інститут апеляційного оскарження судових рішень. Окремі положення апеляційного провадження за Статутом цивільного судочинства 1864 просліджуються і в сучасному цивільному процесі України, наприклад порядок звернення з апеляційною скаргою, встановлені строки на апеляційне оскарження, межі перегляду судом апеляційної інстанції, сплату судового збору за подання апеляції, надсилання копії скарги іншій стороні.

Шершенькова В. А.

Національний університет «Одеська юридична академія», здобувач кафедри історії держави і права

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УРСР ПРО ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ В РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ (1941-1945 РР.)

Як відомо, військове право являється комплексною галуззю права, яке складається з наступних підгалузей права: військово-адміністративного права, військово-соціального права, військово-кримінального права, міжнародного гуманітарного права (Введение в украинское право / под общ. ред. С. В. Кивалова, Ю. Н. Оборотова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Одесса: Юридична література, 2009. – с. 575-592 768 с.). Торкаючись історико-правових досліджень по цьому напрямку, слід сказати, що становлення та розвиток військово-кримінального права в радянській Україні є малодослідженим, тому виникає необхідність у продовженні такого роду досліджень, особливо законодавство про військові злочини в період Великої Вітчизняної війни (1941-1945 роки).

Передусім слід сказати, що законодавчі акти воєнного часу, у будь-якій країні, значно змінювалися наступними способами:

1. встановленням нових видів злочинних діянь, за які передбачалася кримінальна відповідальність;
2. криміналізація адміністративних порушень та дисциплінарних проступків;
3. посилення мір кримінальної репресії за певні склади злочинів (Бондаренко Д. В. Юридическая ответственность в условиях военного положения (на опыте Великой

Отечественной войны 1941-1945 гг.): Дисс. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Д. В. Бондаренко; Российская академия правосудия. – М., 2005. – с. 49).

Певне реформування в сфері кримінального права, з питань запобігання скоєння злочинів в радянській армії відбулися ще 30 липня 1940 року Президією Верховної Ради СРСР було прийнято Указ «Про відповідальність за порушення правил військового обліку», який передбачав притягнення виних до відповідальності у вигляді примусових робіт або штрафу (Об ответственности за нарушение правил воинского учета: Указ Президиума Верховного Совета СССР от 6 июля 1940 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4258.htm).

22 червня 1941 року Президія Верховної Ради СРСР приймає Указ «Про воєнне становище», відповідно до п. 2 цього указу в місцевостях, які оголошені на воєнному становище, всі функції органів державної влади (оборона, суспільний порядок, державна безпека) належали військовим радам фронтів, армій, військовим округам, а вразі відсутності військових рад, – вищому командуванню військових з'єднань.

На всіх залізничних дорогах було оголошено військове становище. Встановлювалася відповідальність робітників залізничного транспорту за службові злочини, так як і до військовослужбовців Червоної Армії. За рішенням Воєнного трибуналу звільнялися з роботи і направлялися на фронт в штрафні роти, якщо за їх діяння закон не передбачав більш суворого покарання (О введении военного положения на всех железных дорогах: Указ Президиума Верховного Совета от 15 апреля 1943 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4200.htm).

Згідно до п. 7 указу встановлював розгляд військовими трибуналами всіх справ про злочини, які були вчинені військовослужбовцями (О военном положении: Указ Президиума Верховного Совета СССР от 22 июня 1942 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4318.htm).

Частина 2 статті 57 Закону «Про загальний військовий обов'язок» від 1 вересня 1939 року зі змінами та доповненнями від 1 березня та 26 червня 1941 року визначала, що військовослужбовці та військовозобов'язані несуть відповідальність за військові злочини відповідно до положення про військові злочини (О всеобщей воинской обязанности: Закон СССР от 1 сентября 1939 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4200.htm).

28 липня 1942 року Народним комісаром оборони СРСР прийнято наказ № 227, який в історії було названо, як «Ні кроку назад». Відповідно до наказу № 227 планувалося сформувати в межах фронту від 1 до 3 штрафних батальйонів, куди б направлялися середні і старші командири і відповідних політпрацівників всіх родів військ, які провинилися в порушенні дисципліни і поставити їх на більш складні частини фронту, щоб вони платили кров'ю за свої злочини проти Батьківщини (Приказ № 227 Народного комиссара обороны СССР от 28 июля 1942 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://stalinism.narod.ru/vieux/pr_227.htm).

Штрафний батальйон (рота) – це така спеціальна військова частина, в якій військовослужбовців, які вчинили злочини, несуть військову службу. В роки Великої Вітчизняної війни до військовослужбовців застосовувалася відстрочка виконання покарання (до 54 % від загальної кількості засуджених за липень-серпень 1944 р.) (Ткачевский

Ю. М. Ответственность за воинские преступления во время Великой Отечественной войны (1941-1945) // Вестник Московского университета. Серия 11. Право. – 2005. – № 3. – С. 34-47).

27 січня 1944 року Указом Президії Верховної Ради СРСР прийнято Положення про військові злочини осіб рядового і керівного складу воєнізованої охорони НКВС СРСР за злочини по службі (Военно-уголовное законодательство / Под ред. к. ю. н. М. К. Кислицына. – М.: Издательство НОРМА, 2002. – с. 47).

Слід зазначити, що норми про злочини, вчинені в районі воєнних дій (в редакції Положення 1927 року і Кримінального кодексу УСРР 1927 року) не підлягали змінам аж до 1957-1958 рр.

Таким чином, в період Великої Вітчизняної війни в законодавстві про військові злочини УРСР відбувалися зміни, які відіграли важливу роль в укріпленні дисципліни в Збройних Силах УРСР та СРСР.

В період воєнного часу військовослужбовці та військовозобов'язані притягувались до кримінальної відповідальності за військові злочини відповідно до Положення про військові злочини 1927 року та Кримінального кодексу УСРР 1927 року, але, як правило, законодавством передбачалося застосування відстрочки виконання покарання до таких засуджених. Так, за більш тяжкі злочини їх відправляли на більш складні частини фронту.

Характерним було те, що після закінчення війни норми, які приймалися на період воєнного часу, були відмінені.

Колібабчук Н. К.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач наукового ступеня кандидата юридичних наук*

ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ XVIII – ПОЧАТКУ XX СТ.

Перші кроки, щодо створення акціонерних товариств (АТ) в Російській імперії були здійснені Петром I в указах від 27 жовтня 1699 р., від 27 жовтня 1706 р., від 2 березня 1711 р. та від 8 листопада 1723 р. (История акционерных отношений в России. // Режим доступа до електронного ресурсу: <http://rocotech.narod.ru/>).

Другою, але невдалою спробою можна вважати розробку проекту акціонерної компанії для торгівлі із Китаєм запропоновану в 1739 р. Лоренцом Лангом. Розглянувши цей проект Сенат прийняв рішення про початок запису в Комерц-Колегії всіх бажаючих взяти участь в діяльності нової для Російської імперії компанії. Однак у 1739 – 1741 рр. донеї ніхто не записався. Причиною такого ставлення, на нашу думку, була відсутність економічної необхідності об'єднання у великі товариства (Каминка А. И. Акционерные компании. / А. И. Каминка. – СПб., 1902. – Т. 1., с. 341, 343).